

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Rješenje broj: PŽ-2233/85

od 11. XI 1985.

Vijeće: mr Veljko Vujović, mr Pave Dević, prof. dr Velimir
Filipović

OSNIVANJE FONDA OGRANIČENE ODGOVORNOSTI BRODARA

U slučaju kada sud ne smatra da će se predloženim sredstvima osiguranja od strane predlagatelja moći slobodno raspolagati u korist vjerovnika, treba odbaciti zahtjev (čl. 399 st. 2 ZPUP) a ne tražiti drugo sredstvo osiguranja - Fond ograničene odgovornosti može se osnovati polaganjem gotovine ili drugog odgovarajućeg jamstva - Zadatak je suda da u svakom pojedinom slučaju, kada predlagatelj ne predloži osnivanje fonda polaganjem gotovine, već davanjem drugog jamstva, ocijeni da li je to jamstvo odgovarajuće u smislu čl. 399 stav 2 ZPUP - Kao odgovarajuće jamstvo su u pravilu prihvatljive garancije banaka i osiguratelja sa sjedištem u SFRJ, koje u tekstu moraju upućivati na svrhu izdavanja, tj. na ovlaštenje suda da može slobodno raspolagati sredstvima odobrenog fonda - Kod određivanja visine fonda ograničene odgovornosti treba uz svotu ograničene odgovornosti posebno odrediti i zatezne kamate od dana događaja na temelju kojeg je nastalo potraživanje do dana osnivanja fonda

Rješenjem od 23. X 1985. broj R-I-179/85, na temelju članova 398 st. 2 i 400 u vezi sa čl. 380 Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl. list SFRJ 22/77, 18/82 i 30/85, u nastavku teksta ZPUP), Okružni privredni sud u Rijeci prihvatio je prijedlog RO "Jugolinija" OOUR "Zapad" Rijeka i odobrio osnivanje fonda ograničene odgovornosti brođara - predlagatelja za naknadu potraživanja materijalnih šteta od strane vjerovnika Compagnie Nationale Algerienne de Navigation, Alžir, nastalih iz štetnog događaja prouzročenog sudarom predlagateljevog brođa "Triglav", društveno vlasništvo luke upisa Rijeka, Jugoslavija, netto registarske tonaže (s uključenim prostorom strojarnice)

od 9342,66 tona, sa brodom "Abane Ramdane" vlasništvo Compagnie Nationale Algerienne de Navigation, Alžir, dana 14. VIII 1985. u blizini Gibraltarskog tjesnaca, do iznosa od USA \$ 128.479,06 (toč. 1 izreke); pozvao predlagatelja da u roku od 15 dana od primitka rješenja podnese sudu dokaze o tome da je stavio na slobodno raspolaganje suda sredstva odobrena za osnivanje fonda ograničene odgovornosti broдача u iznosu od 128.479,06 USA \$ doznakom od strane predlagatelja ili izdavaoca garancije "Croatia" Zajednica osiguranja imovine i osoba, Zajednica rizika osiguranja imovine i osoba, Zajednica rizika osiguranja transporta, kredita Zagreb, Radna jedinica Rijeka na prolazni depozit toga suda kod Riječke banke Rijeka (toč. 2 izreke); pozvao predlagatelja da u istom roku na prolazni depozit suda uplati iznos od dinara 100.000 za namirenje troškova koji će nastati u toku ili u povodu postupka (toč. 2 izreke); upozorio predlagatelja da će ukoliko ne postupi u dodjeljenom roku donijeti rješenje kojim se ukida rješenje o osnivanju fonda ograničene odgovornosti (toč. 4 izreke).

Predlagatelj je podnio žalbu protiv ovog rješenja u dijelu pod toč. 2 i 3 izreke i rješenje pobija zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, navodeći da nije bilo osnove da prvostepeni sud pozove predlagatelja da u roku od 15 dana od primitka rješenja podnese dokaz o tome da je stavio na raspolaganje sudu sredstva odobrena za osnivanje fonda ograničene odgovornosti broдача za materijalne štete u iznosu od USA \$ 128.479,06 doznakom od strane predlagatelja ili osiguratelja na račun suda kod Riječke banke Rijeka, kod činjenice da je predlagatelj u prijedlogu predložio da se fond ograničene odgovornosti broдача formira na način da predlagatelj dade jamstvo osiguratelja iz čega slijedi da je postupio u skladu sa čl. 398 st. 2 toč. 3 ZPUP.

Predložio je da drugostepeni sud pobijano rješenje preinači u skladu sa žalbenim navodima.

Žalba predlagatelja je osnovana.

Ispitujući pobijano rješenje u granicama razloga iz čl. 365 st. 2 u vezi sa čl. 381 ZPP i čl. 297 st. 2 ZPUP, ovaj žalbeni sud je utvrdio da je pobijano rješenje nepravilno jer je doneseno uz pogrešnu primjenu odredaba Zakona o pomorskoj i unutraš-

njoj plovidbi kojima se regulira postupak ograničenja brodarkove odgovornosti.

U pravu je prvostepeni sud kad navodi da se na ograničenje odgovornosti brodarka - predlagatelja na temelju čl. 999 st. 1 ZPUP primjenjuje jugoslavensko pravo kao pravo države čiju državnu pripadnost brod "Triglav" ima, pa da je slijedom toga na osnovi čl. 386 st. 1 ZPUP brodark, koji želi ograničiti svoju odgovornost, dužan osnovati fond ograničene odgovornosti.

Pravilno je, nadalje, prvostepeni sud, odlučujući o prijedlogu kojim je predlagatelj pokrenuo postupak ograničenja odgovornosti brodarka na temelju podataka sadržanih u prijedlogu i isprava priloženih prijedlogu, zaključio da ne postoje razlozi zbog kojih bi trebalo odbiti podneseni zahtjev (čl. 399 st. 1 u vezi sa čl. 384 ZPUP).

Prvostepeni sud je, međutim, prema shvaćanju ovog žalbenog suda, pogrešno primijenio odredbe Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi kada je na temelju čl. 400 st. 1 ZPUP donio rješenje kojim se odobrava osnivanje fonda ograničene odgovornosti brodarka, premda iz toč. 2 izreke cit. rješenja, kao i iz obrazloženja odluke, proizlazi da sud ne smatra da će se predloženim sredstvom osiguranja od strane predlagatelja (garancija osiguratelja "Croatia" Zajednica rizika, transporta i kredita Zagreb, Radna jedinica Rijeka) moći slobodno raspolagati u korist vjerovnika.

U takvom slučaju nije bilo mjesta donošenju rješenja kojim se odobrava osnivanje fonda ograničene odgovornosti (čl. 400 st. 1 ZPUP), već odbačaju zahtjeva kako je predviđeno čl. 399 st. 2 ZPUP.

S tim u vezi prvostepeni sud nije niti mogao zatražiti od predlagatelja da doznači iznos od USA \$ 128.479,06 na posebni depozit toga suda jer predlagatelj nije niti predložio osnivanje fonda polaganjem gotovine (per analog. čl. 2 st. 1 ZPP).

Kod toga se dodaje da je žalitelj u pravu kada ističe da se prema čl. 398 st. 2 toč. 3 ZPUP fond ograničene odgovornosti brodarka može osnovati polaganjem gotovine ili davanjem odgovarajućeg drugog jamstva. Na takav zaključak upućuje i odredba čl. 386 st. 2 ZPUP, prema kojoj je fond ograničene odgovornosti brodarka gotovinska vrijednost koju brodark polaže radi podmirenja potraživanja svote na koju se ograničava njegova odgovor-

nost kao i odredbe čl. 400 st. 2 ZPUP prema kojoj se zahtijeva da predlagatelj u roku od 15 dana podnese sudu dokaz da je stavio na slobodno raspolaganje sredstva odobrena za osnivanje fonda ograničene odgovornosti i da je unaprijed položio određenu svotu za namirenje troškova koji će nastati u toku ili u povodu postupka proizlazi da se gotovina zahtijeva samo za namirenje troškova spora a ne i za osnivanje fonda. Konačno, prema čl. 11 st. 2 Konvencije o ograničenju odgovornosti za pomorske tražbine iz 1976. godine (u daljnjem tekstu Konvencija iz 1976.), koju je ratificirala naša zemlja, fond se može osnovati kako polaganjem svote ili pružanjem jamstva koju je prihvatio prema zakonu države ugovornice gdje je fond osnovan i koji se smatra odgovarajućim od suda ili drugog nadležnog organa.

Zadatak je suda da u svakom pojedinom slučaju, kada predlagatelj ne predlaže osnivanje fonda ograničene odgovornosti polaganjem gotovine, već davanjem drugog odgovarajućeg jamstva, da ocijeni da li je to jamstvo odgovarajuće u smislu čl. 399 st. 2 ZPUP. Naime, prema shvaćanju ovog drugostepenog suda, odgovarajuće jamstvo je samo ono koje omogućava sudu da sredstvima, za koje je jamstvo dano, može slobodno raspolagati u korist vjerovnika u bilo kojem stadiju postupka a ne samo povodom diobe fonda koje se provodi nakon pravomoćnosti rješenja kojim se utvrđuje koja se potraživanja vjerovnika priznaju i u kojoj visini (čl. 414 st. 1 u vezi sa čl. 413 ZPUP). Ovo iz tog razloga, što sud može na prijedlog vjerovnika obaviti i privremenu djelomičnu diobu fonda (čl. 414 st. 2 i 2 ZPUP) pa i u tom trenutku treba raspolagati likvidnim sredstvima.

Prema stanovištu ovog žalbenog suda kao odgovarajuće jamstvo su u pravilu prihvatljive garancije poslovnih banaka i osiguratelja sa sjedištem u SFRJ, pod uvjetom da je garancija, kada se predviđeno osnivanje fonda u stranoj valuti, izdana od banke ovlaštene za obavljanje poslova s inozemstvom u skladu s odredbama Zakona o deviznom poslovanju i kreditnim odnosima s inozemstvom (Sl. list SFRJ 17/84) a garancija osiguratelja jedino u slučaju ako uz izjavu o jamstvu (garanciju) pruži dokaz da je ugovorom o osiguranju broda ugovoreno plaćanje premije u devizama i da je osiguratelj slijedom toga ovlašten izvršiti plaćanja naknade štete u devizama prema odredbama Odluke

SIV-a o naplati premija i plaćanju naknade štete i o drugim plaćanjima u devizama iz poslova osiguranja i reosiguranja (Sl. list SFRJ 32/77, 39/82 i 28/83) i izjavu poslovne banke da osiguratelj ima likvidna sredstva s kojima će sud, do visine iznosa fonda, moći slobodno raspolagati.

Garancije banke i osiguratelja moraju u tekstu upućivati na svrhu izdavanja, tj. na ovlaštenje suda da može slobodno raspolagati sa sredstvima odobrenog fonda ograničene odgovornosti broдача kojeg je osnovao predlagач radi namirenja potraživanja vjerovnika nastalih iz štetnog događaja prouzročеног sudarom predlagateljevog broда "Triglav" s brodom "Abano Radmane", vlasništvo Compagnie Nationale Algerienne de Navigation, Alžir, dana 14. VIII 1985.

Nadalje treba istaći da je prvostepeni sud pogrešno primijenio materijalno pravo kada je odobrio osnivanje fonda ograničene odgovornosti u visini iznosa od USA \$ 128.479,06 ne određivši i zatezne kamate koje pripadaju vjerovniku od 14. VIII 1985, tj. od dana događaja na temelju kojeg je nastalo potraživanje do dana osnivanja fonda na temelju čl. 386 ZPUP (čl. 383 ZPUP), i to po stopi od 8% godišnje. Navedena stopa se primjenjuje na potraživanja izražena u stranoj valuti (stav privrednog sudstva SFRJ - od 23. V 1984.).

Treba istaknuti da i Konvencija iz 1976. u čl. 11 st. 1 predviđja da se fond osniva na iznos svote ograničene odgovornosti broдача povećano za kamate koje teku od dana događaja iz kojeg je nastala odgovornost do dana osnivanja fonda.

Ocjenjujući da je iz navedenih razloga ostvaren žalbeni razlog pogrešne primjene Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, valjalo je na temelju čl. 380 toč. 3 ZPP u vezi sa čl. 397 st. 2 ZPUP žalbu predlagatelja uvažiti i pobijano rješenje ukinuti, te predmet vratiti prvostepenom sudu na ponovni postupak.

Treba dodati da se ukidanjem rješenja u dijelu u kojem je prvostepeni sud protivno prijedlogu predlagatelja o načinu formiranja fonda pozvao predlagatelja da uplati gotovinu treba ukinuti i preostali dio kojim se odobrava osnivanje fonda ograničene odgovornosti broдача jer odobrenje osnivanja fonda nije moguće a da istovremeno sud ne prihvati i prijedlog predlagatelja.

telja o načinu formiranja fonda, tj. o tome da predloženo jamstvo predstavlja sredstvo s kojim će sud moći slobodno raspolagati u korist vjerovnika.

U nastavku postupka sud će pozvati predlagatelja da posebnim podneskom, ukoliko ustraje kod predloženog načina osnivanja fonda ograničene odgovornosti, tj. davanja garancije "Croatia" Zajednice osiguranja rizika, transporta i kredita "Croatia" Poslovne jedinice Rijeka, u ostavljenom roku dostavi novi tekst pismenog jamstva kojim se ovlašćuje sud da može slobodno raspolagati sredstvima u visini iznosa ograničene odgovornosti brodarka uvećano za 8% kamata od dana događaja na temelju kojeg je nastalo potraživanje, do dana osnivanja fonda ograničene odgovornosti, izjavu poslovne banke da davalac jamstva raspolaže sredstvima koja će u svakom momentu biti na raspolaganju sudu, te ovjerene izvode iz samoupravnih općih akata, (Statuta, sporazuma itd.) iz kojih će biti vidljivo da je davalac garancije, koji nije pravna osoba, ovlašten izdavati garancije i obvezivati Zajednicu rizika osiguranja "Croatia" (čl. 54 st. 1 ZOO, 243 ZUR).

Nakon što pribave navedeno očitovanje, prvostepeni sud će u nastavku postupka odlučiti da li s obzirom na način na koji je predlagatelj spreman osnovati fond ograničene odgovornosti postoje uvjeti da se odobri osnivanje fonda ili pak odbaciti podneseni zahtjev.

Premda kod takvog stanja stvari nije relevantno za donošenje drugostepene odluke, treba istaći da je prvostepeni sud pravilno primijenio odredbu čl. 400 st. 2 ZPUP kada je pozvao predlagatelja da položi iznos od 100.000 dinara kao svotu potrebnu za namirenje troškova koji će nastati u toku ili u povodu postupka, jer navedena svota i po shvaćanju ovog žalbenog suda nije uopće visoka kod činjenice da se, s obzirom na vrijednost spora, u eventualnom sporu plaćaju maksimalne sudske takse kao i najviši iznosi nagrada po odvjetničkoj tarifi u slučaju da vjerovnika zastupa punomoćnik odvjetnik sa sjedištem u Jugoslaviji.

mr Pave Dević,
sudac Višeg privrednog suda Hrvatske

SUMMARY

Pave Dević, LL M.: Decision of the Higher Commercial Court of Croatia, November 11, 1985, No PŽ-2233/85 On the constitution of a distinct limitation fund

The decision deals with the application of Art. 399 para 2 and 400 of the Yugoslav Maritime and Inland Navigation Act 1977 considering the constitution of a distinct limitation fund in case of limitation of liability of the owner of a sea going ship. The fund could be constituted not only in cash but in other guarantees (such as Bank and P&I guarantees) provided that the amount guaranteed is always available to the court for the payment of claims in respect of which limitation of liability could be invoked.